

## Сприяти кращому художньому оформленню видань

У лютому – березні поточного року відбувся щорічний конкурс на краще художнє оформлення випущених в Україні видань. Організатор – Всеукраїнський фонд сприяння розвитку книговидавництва і преси. Співучасники проведення конкурсу – видавничий дім «Генеза», Спілка художників України, редакція газети «Демократична Україна» та видавничий центр «Друк».

У творчому змаганні взяло участь понад 260 видань (художня і навчальна література, посібники, ілюстровані альбоми, географічні атласи, календарі, рекламна та аркушева продукція, листівки), обов'язковий примірник яких, на жаль, не завжди надходить до Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. Продукція оцінювалась авторитетним журі за художнім оформленням, конструюванням і рівнем поліграфічної якості.

Першу премію присуджено дитячій книзі «Рукавичка» (художник В.Голозубов, видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»), спеціальної премії удостоєний український майстер В. Чебанник за надзвичайно складну галузь – інтролігаторство – застосоване при виданні «Петра Могили».

Художник Л. Фікарев (оригінал-макет і художнє оформлення) одержав другу премію за підручники «Нарис історії України» (дві книги), третя – належить М.Крепкому за фотоальбом «Київ» і «Скарби Києво-Печерської лаври».

Конкурс не тільки дав змогу ще раз підкреслити талант визначних майстрів, виявити молодих художників, а й «відкрити» нові перспективні видавництва.

Однак по суті залишилися поза змаганням наукові та професійні журнали, вельми змістовні, часто з оригінальним художнім вирішенням, яке не змогло якісно втілитися через старі поліграфічні технології, дешевий папір. Брак коштів

позбавив можливості брати участь в творчому конкурсі ряд академічних, галузевих журналів і видань. Звичайно, ця продукція не може сперечатися з дорогими виданнями, виконаними на прекрасному папері, за останнім словом друкарської техніки. Але позбавляти можливості участі в творчому житті такі видання – теж певна інформаційна лакуна, яка, сподіватимемося, з роками ліквідується.

*Наш кор.*

## Консервація рухомих пам'яток культури

28–30 жовтня 1997 р. в Санкт-Петербурзі в Російській національній бібліотеці (РНБ)\* відбулася Міжнародна конференція «Консервація пам'яток культури. Минуле. Сучасне. Майбутнє». На ній висвітлювалися актуальні проблеми зі збереження бібліотечних фондів

Було заявлено понад 70 доповідей (від Центру консервації і реставрації НБУВ – 6). Крім Росії та України, у роботі наукового форуму взяли участь представники інших європейських країн

Збереження документа певною мірою залежить від його використання або частоти читачьких запитів – підкреслювали промовці. На книжках негативно позначається оточуюче середовище (відхилення від норми в режимі зберігання по температурі, вологості повітря). Для фізичної природи носія інформації принципову роль

\*РНБ (раніше - Державна публічна бібліотека ім.М.Є.Салтикова-Щедрина) має великий досвід в обсязі збирання, використання і збереження книжкової спадщини. Заснована за Указом Катерини II в 1795 р. В 1809 р. її книжковий фонд нараховував лише вісім книжок російською та церковнослов'янською мовами, а нині бібліотечні масиви становлять понад 31 млн. од. зб. Реставраційна справа в РНБ розвивається майже від початку фундації установи.

У 30-ті роки поточного століття тут було організовано науково-практичний підрозділ з питань гігієни та реставрації книжок. Нині його перетворено на великий науково-виробничий відділ консервації документів.

відіграє колірність запечатки документа. Так, для одноколірної запечатки на фізичний стан матеріалу (паперу) негативно впливає різке коливання вологості повітря. Особливо шкідливі провали в абсолютних значеннях величин вологості повітря.

Для документів, запечатаних з використанням 2–16-колірних фарб, а інколи й істотно більшої їх кількості, навпаки, найзначнішу загрозу становлять великі розбіжності в показниках температури повітря фондосховищ, а отже, і температури паперу, фарби, картону, наповнювачів. Як правило, документи з багатоколірною запечаткою мають поверхневу проклеюку крохмалем або іншими, приміром, синтетичними проклеювальними речовинами. Коливання температури на 4–6°С відносно стандартної норми впливає на мікроклімат приміщень фондосховищ і є серйозною небезпекою для фізичного збереження матеріальної основи носія інформації.

У своїх доповідях проф. Ю.Нюкша (Бібліотека Академії наук Росії), д.т.н. С.Добрусина, к.т.н. Є.Черніна, к.т.н. В.Кобякова (РНБ), к.т.н. О.Пермінова (Російська державна бібліотека, Москва), к.т.н. В.Коркін (Державний академічний інститут живопису, скульптури та архітектури, С.-Петербург), к.т.н. Д.Ерастов (Лабораторія консервації і реставрації документів) та інші підкреслювали, що бібліотекар постійно стоїть перед вибором у процесі видачі книжок, стан яких потребує вживання застережливих дій. На думку фахівців, перевага завжди має бути віддана консерваційним заходам.

Значну кількість доповідей було присвячено проблемі консервації документів. Відзначалося, що врятувати бібліотечні фонди можна, використовуючи відомі (старі) методи й технології консервації та доцільні запровадження нових. За підрахунками Ю.Нюкші (за станом на 1991 р.), та кількість кадрів, яка працює в РНБ, може відновити підлягаючі реставрації фонди протягом 400 років. С.Добрусина заявила, що проведення масової консервації книг дієтилом цинку в умовах Бібліотеки Конгресу США є проблематичним: